

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІННОВАТИКИ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та
інфраструктури

Василь БРИЧ

“ 31 ” _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Святослав ДИГЕЛЬ

“ 31 ” _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Охорона природи і заповідна справа»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 10 «Природничі науки»

спеціальність – 101 «Екологія»

освітньо-професійна програма – «Екологічна безпека та охорона навколишнього
середовища»

кафедра екології та охорони здоров'я

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	II	III	42	28	4	10	96	180	III
Заочна	II	III	8	4	-	-	168	180	IV

31.08.2023
[Signature]

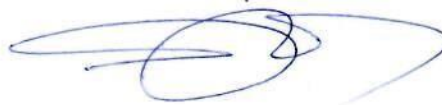
Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 101 «Екологія» затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.06.2022 р.).

Робочу програму склав: канд. с.-г. наук, доцент Олександр Бондар,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони здоров'я протокол № 1 від 28. 08. 2023 р.

**В. о. завідувача кафедри,
к. е. н., ст. викладач**

Леонід БИЦЮРА

Розглянуто і схвалено групою забезпечення спеціальності «Екологія», протокол № 1 від 30. 08. 2023 р.

**Голова групи забезпечення спеціальності,
к. е. н., ст. викладач**

Леонід БИЦЮРА

**Гарант освітньо-професійна програма
к. е. н., ст. викладач**

Леонід БИЦЮРА

Структура робочої програми навчальної дисципліни

«Охорона природи і заповідна справа»

1. Опис дисципліни «Охорона природи і заповідна справа»

Дисципліна «Охорона природи і заповідна справа»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	галузь знань: 10 «Природничі науки»	Статус дисципліни Обов'язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність 101 «Екологія»	Рік підготовки: <i>Денна – II</i> <i>Заочна –II</i> Семестр: <i>Денна– III</i> <i>Заочна –III</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти– бакалавр	Лекції: <i>Денна – 42 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год</i> <i>Заочна– 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 180		Самостійна робота: <i>Денна – 96 год</i> <i>Заочна– 168 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Індивідуальна робота</i> <i>(– 4 год.</i> <i>Тренінг +КПЗ– 10 год.</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 5		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Охорона природи і заповідна справа»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Головна мета курсу «Охорона природи і заповідна справа» – засвоєння майбутніми фахівцями-екологами необхідного мінімуму знань про еко-політичні, теоретичні та практичні основи, нормативно-правове, наукове та інституційне забезпечення заповідної справи та формування в них навиків із охорони та управління об'єктами і територіями природно-заповідного фонду та екомережі, їх створення та розширення.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завданням дисципліни є:

- ознайомитись з теоретичними основами природно-заповідної справи;
- формування у студентів вміння застосовувати набуті знання для наукового обґрунтування створення об'єктів та територій ПЗФ та управління ними, а також про систему їх інституційної підтримки як галузі діяльності;

- закладання розуміння специфіки наукових досліджень, моніторингу, рекреаційної, освітньої та інформаційної діяльності об'єктів-установ ПЗФ

- вивчити основні етапи розвитку природно-заповідної справи в Україні, мотиви створення і функції природоохоронних територій;

- вивчити структуру природно-заповідного фонду України, особливості природно-географічного й адміністративно-територіального розподілу у межах держави.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- етапи історичного і концептуального розвитку та сучасний стан заповідної справи;

- екосистемні функції заповідних територій та їх роль щодо збалансованого розвитку;

- чинне міжнародне і національне природоохоронне законодавство у сфері заповідної справи;

- принципи збереження, відновлення та розширення територій та об'єктів ПЗФ;

- принципи формування національної, регіональних та локальних екомереж, загальні поняття про Всеєвропейську екомережу і відповідні нормативно-правові документи;

- підходи до організації охорони, наукових досліджень, ведення Літопису природи, рекреаційної, освітньої та інформаційної діяльності на базі об'єктів-установ ПЗФ.

вміти:

- здобувати інформацію про сучасний стан заповідної справи та особливості природи, проблеми і перспективи функціонування природних і біосферних заповідників, національних природних парків України;

- аналізувати нормативно-правові документи щодо особливостей статусу і завдань, структури території та вимог охоронного режиму територій і об'єктів природно-заповідного фонду України;

- аналізувати міжнародні нормативно-правові документи у галузі природно-заповідної справи.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

- здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

- здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

- здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення курсу «Охорона природи і заповідна справа» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів («Сучасні концепції природокористування», «Методи та інструменти екологічної діагностики», «Геоєкологія»), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.5. Результати навчання.

- виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

- розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

- уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.

- брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження із виробничими та муніципальними відходами.

- уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.
- вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.
- брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.
- демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та історія розвитку природно-заповідної справи в Україні

Тема 1. Історія розвитку охорони природи та заповідної справи в Україні

Суть охорони природи та заповідної справи, її задачі. Основні етапи розвитку заповідання. Ретроспектива розвитку заповідної справи в Україні. Сучасний етап та перспективи розвитку заповідної.

Тема 2. Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації

Основні засоби збереження та використання. Функції заповідних об'єктів. Критерії відбору заповідних територій. Класифікації територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) в Україні. Міжнародна класифікація заповідних територій

Тема 3. Природні заповідники

Поняття, статус та завдання, режим охорони та правовий режим природних заповідників. Функціонування природних заповідників. Характеристика природних заповідників України.

Тема 4. Біосферні заповідники

Мета створення, унікальність та значення для людства біосферних заповідників. Статус та завдання, режим охорони та правовий режим біосферних заповідників. Характеристика біосферних заповідників України. Функціональне зонування території.

Тема 5. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища України.

Поняття, статус та завдання національних природних парків. Типи національних природних парків. Характеристика національних природних парків України. Зонування території національних природних парків. Статус та завдання регіональних ландшафтних парків та критерії їх створення. Зонування території регіональних ландшафтних парків. Загальні положення про заказники, пам'ятки природи, заповідних урочищ. Статус, завдання, режим охорони та правовий режим заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ.

Тема 6. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу

Загальні положення про ботанічні сади. Завдання ботанічних садів та їх естетична цінність. Режим охорони ботанічних садів. Статус, завдання, режим охорони дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Змістовий модуль 2. Наукові дослідження на природно-заповідних територіях

Тема 7. Екомережа як базовий елемент природоохоронних територій

Наукові основи та передумови створення мережі природно-заповідних територій та об'єктів. Поняття екомережі. Складові екологічної мережі України. Червоні книги в системі збереження біоландшафтного різноманіття

Тема 8. Перспективи розвитку екологічної мережі в Україні

Природні умови країни як визначальний фактор структури екологічної мережі. Репрезентативність природно-заповідних територій в контексті розбудови екомережі. Транскордонна мережа природоохоронних територій. Смарагдова мережа Європи. Міжнародні природоохоронні конвенції та угоди

Тема 9. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр природно-заповідного фонду

Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів

природно-заповідного фонду. Розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Прийняття рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон. Резервування цінних для заповідання природних об'єктів та територій.

Тема 10. Використання територій природно-заповідного фонду

Відновлення земель на територіях ПЗФ. Рекреаційна діяльність на території ПЗФ. Відповідальність за порушення правил охорони на заповідних територіях. Організація охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Тема 11. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ

Основні напрямки наукових досліджень на заповідних територіях. Специфіка наукових досліджень на територіях та об'єктах ПЗФ різного цільового призначення і режиму. Схема представлення щорічної інформації про підсумки науково-дослідної роботи. Напрями розвитку екологічної освіти та виховання на базі природоохоронних територій, у засобах масової інформації. Навчальні фільми про природу. Діяльність екологічних таборів. Календар природи.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
«Охорона природи і заповідна справа»
денна форма навчання**

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та історія розвитку природно-заповідної справи в Україні						
Тема 1. Історія розвитку охорони природи та заповідної справи в Україні	4	4		5	8	Поточне опитування
Тема 2. Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації	6	4			8	
Тема 3. Природні заповідники	4	2			8	
Тема 4. Біосферні заповідники	4	2	1		8	
Тема 5. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища України	4	4	1		16	
Тема 6. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу	4	2			8	
Змістовий модуль 2. Наукові дослідження на природно-заповідних територіях						
Тема 7. Екомережа як базовий елемент природоохоронних територій	4	2	1	5	8	Поточне опитування
Тема 8. Перспективи розвитку екологічної мережі в Україні	2	2			8	
Тема 9. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр природно-заповідного фонду	2	2	1		8	
Тема 10. Використання територій природно-заповідного фонду	4	2			8	
Тема 11. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ	4	2			8	
Разом	42	28	4		10	

заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та історія розвитку природно-заповідної справи в Україні			
Тема 1. Історія розвитку охорони природи та заповідної справи в Україні			16
Тема 2. Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації	2	1	15
Тема 3. Природні заповідники			15
Тема 4. Біосферні заповідники			16
Тема 5. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища України	2	1	16
Тема 6. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу			15
Змістовий модуль 2. Наукові дослідження на природно-заповідних територіях			
Тема 7. Екомережа як базовий елемент природоохоронних територій	2	1	15
Тема 8. Перспективи розвитку екологічної мережі в Україні			15
Тема 9. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр природно-заповідного фонду	2	1	15
Тема 10. Використання територій природно-заповідного фонду			15
Тема 11. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ			15
Разом	8	4	168

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та історія розвитку природно-заповідної справи в Україні

Практичне заняття №1-2

Тема: Історія розвитку охорони природи та заповідної справи в Україні

Мета: узагальнити знання студентів про охорону природи і заповідну справу.

Питання для обговорення:

1. Суть охорони природи та заповідної справи, її задачі
2. Основні етапи розвитку заповідання
3. Ретроспектива розвитку заповідної справи в Україні
4. Сучасний етап та перспективи розвитку заповідної справи

Практичне заняття №3-4

Тема: Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про природно-заповідний фонд.

Питання для обговорення:

1. Основні засоби збереження та використання ПЗФ
2. Функції заповідних об'єктів
3. Критерії відбору заповідних територій
4. Класифікації територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) в Україні.
5. Міжнародна класифікація заповідних територій

Практичне заняття №5

Тема: Природні заповідники

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про природні заповідники.

Питання для обговорення:

1. Поняття, статус та завдання, режим охорони та правовий режим природних заповідників.
2. Функціонування природних заповідників.
3. Характеристика природних заповідників України.

Практичне заняття №6

Тема: Біосферні заповідники

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про біосферні заповідники.

Питання для обговорення:

1. Мета створення, унікальність та значення для людства біосферних заповідників.
2. Статус та завдання, режим охорони та правовий режим біосферних заповідників.
3. Характеристика біосферних заповідників України.
4. Функціональне зонування території.

Практичне заняття №7, 8.

Тема: Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про пестициди в агроекосистемах.

Питання для обговорення:

1. Поняття, статус та завдання національних природних парків.
2. Типи національних природних парків.
3. Характеристика національних природних парків України.

4. Зонування території національних природних парків.
5. Статус та завдання регіональних ландшафтних парків та критерії їх створення.
6. Зонування території регіональних ландшафтних парків.
7. Загальні положення про заказники, пам'ятки природи, заповідних урочищ.
8. Статус, завдання, режим охорони та правовий режим заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ.

Практичне заняття №9

Тема: Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу.

Питання для обговорення:

1. Загальні положення про ботанічні сади.
2. Завдання ботанічних садів та їх естетична цінність.
3. Режим охорони ботанічних садів.
4. Статус, завдання, режим охорони дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

Змістовий модуль 2. Наукові дослідження на природно-заповідних територіях

Практичне заняття №10

Тема: Екомережа як базовий елемент природоохоронних територій

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про екомережу як базовий елемент природоохоронних територій.

Питання для обговорення:

1. Наукові основи та передумови створення мережі природно-заповідних територій та об'єктів.
2. Поняття екомережі
3. Складові екологічної мережі України.
4. Червоні книги в системі збереження біоландшафтного різноманіття

Практичне заняття №11

Тема: Перспективи розвитку екологічної мережі в Україні

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про перспективи розвитку екологічної мережі в Україні.

Питання для обговорення:

1. Природні умови країни як визначальний фактор структури екологічної мережі.
2. Репрезентативність природно-заповідних територій в контексті розбудови екомережі.
3. Транскордонна мережа природоохоронних територій.
4. Смарагдова мережа Європи.
5. Міжнародні природоохоронні конвенції та угоди

Практичне заняття №12

Тема: Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр природно-заповідного фонду

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду; державний кадастр природно-заповідного фонду.

Питання для обговорення:

1. Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду
2. Розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-

заповідного фонду

3. Прийняття рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон

4. Резервування цінних для заповідання природних об'єктів та територій

Практичне заняття №13

Тема: Використання територій природно-заповідного фонду

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про використання територій природно-заповідного фонду.

Питання для обговорення:

1. Відновлення земель на територіях ПЗФ.
  2. Рекреаційна діяльність на території ПЗФ.
  3. Відповідальність за порушення правил охорони на заповідних територіях.
- Організація охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Практичне заняття №14

Тема: Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ

Мета: сформувати, закріпити, узагальнити й систематизувати знання про науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ.

Питання для обговорення:

1. Основні напрямки наукових досліджень на заповідних територіях.
2. Специфіка наукових досліджень на територіях та об'єктах ПЗФ різного цільового призначення і режиму.
3. Схема представлення щорічної інформації про підсумки науково-дослідної роботи.
4. Напрями розвитку екологічної освіти та виховання на базі природоохоронних територій, у засобах масової інформації.
5. Навчальні фільми про природу.
6. Діяльність екологічних таборів.
7. Календар природи.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Охорона природи і заповідна справа» виконуються самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання КППЗ є поглиблення знань студентів у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні КППЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали. Виконання КППЗ вимагає від студентів навичок опрацювання статистичних показників, вміння аналізувати і систематизувати використану інформацію, робити висновки та рекомендації щодо вирішення поставлених екологічних проблем. КППЗ оцінюється за 100 – бальною шкалою з наступним її переведенням у середньозважену величину в залежності від питомої ваги відповідної складової залікового кредиту.

Варіанти КППЗ з дисципліни «Охорона природи і заповідна справа»

1. Регіональні програми та робочі схеми формування екологічних мереж (на прикладі Тернопільщини).
2. Міжнародна співпраця України у природно-заповідній справі.
3. Природно-заповідні категорії країн Європи і світу.
4. Міжнародна співпраця у заповідній справі.
5. Географічні дослідження у заповідниках і національних парках.
6. Програма «Літопису природи».
7. Зелена книга України
8. Екологічне оподаткування й інвестування територій та об'єктів природно-заповідного фонду

9. Всесвітня культурна і природна спадщина
10. Стратегія розвитку заповідної справи в Україні.
11. Діяльність Міжнародного союзу охорони природи та ООН.
12. Процес Ріо та Цілі тисячоліття.
13. Відображення створення, розширення та охорони ПЗФ в екологічній політиці України.
14. Європейський червоний список та перелік МСОП.
15. Сучасний стан ПЗФ України.
16. Участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду.
17. Права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду
18. Роль вітчизняних та закордонних громадських організацій у збереженні біорізноманіння.
19. Досвід функціонування волонтерського руху у розвитку природно-заповідної мережі України.
20. Природно-заповідний фонд Тернопільської області.
21. Історія розвитку заповідної справи у Тернопільській області.
22. Джерела і шляхи фінансування об'єктів природо-заповідного фонду.
23. Європейський зелений курс.
24. Лісівничо-екологічні дослідження у заповідниках і національних парках.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика
1.	Тема 1. Історія розвитку охорони природи та заповідної справи в Україні Сучасний етап та перспективи розвитку заповідної справи
2.	Тема 2. Природно-заповідний фонд України. Особливості його формування і класифікації Міжнародна класифікація заповідних територій
3.	Тема 3. Природні заповідники Міжнародна класифікація заповідних територій
4.	Тема 4. Біосферні заповідники Характеристика природних заповідників України
5.	Тема 5. Національні природні парки. Регіональні ландшафтні парки. Заказники. Пам'ятки природи. Заповідні урочища України Статус, завдання, режим охорони та правовий режим заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ.
6.	Тема 6. Природно-заповідні об'єкти колекційно-паркового типу Функціональне зонування території.
7.	Тема 7. Екомережа як базовий елемент природоохоронних територій Статус, завдання, режим охорони та правовий режим заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ
8.	Тема 8. Перспективи розвитку екологічної мережі в Україні Статус, завдання, режим охорони дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва
9.	Тема 9. Порядок створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр природно-заповідного фонду Червоні книги в системі збереження біоландшафтного різноманіття
10.	Тема 10. Використання територій природно-заповідного фонду Відповідальність за порушення правил охорони на заповідних територіях. Організація охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду
11.	Тема 11. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах ПЗФ Календар природи

8. Тренінг з дисципліни

Тематика: Об'єкти природно-заповідного фонду Тернопільської області

1. Охарактеризувати об'єкти природно-заповідного фонду Тернопільщини.
2. Описати організацію роботи природного заповідника «Медобори».
3. Розробити мультимедійну презентацію природного заповідника «Медобори».
4. Описати організацію роботи НПП «Кременецькі гори».

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Охорона природи і заповідна справа” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Охорона природи і заповідна справа” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, тренінг)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Опитування (тестування) на заняттях: 6 тем по 5 балів – мах 30 балів. 2. Письмова робота – мах 70 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 5 тем по 5 балів – мах 25 балів. 2. Письмова робота – мах 75 балів.	1. Підготовка КППЗ – мах 40 балів. 2. Захист КППЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – мах 20 балів. 2. Теоретичні питання (1) – мах 20 балів. 3. Практичні завдання (2) – мах 60 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)

1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)
------	--

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1–11
2.	Тестові завдання (електронний варіант)	1–11
3.	Контрольні роботи (у т. ч. електронний варіант)	1–11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бондар О.Б. Цицюра Н. І. Типологічна структура насадження лісового заказника «Суразька дача»/ Вісник НУВГП. Сільськогосподарські науки: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП. 2022. Вип. 3(99). С. 3-14.
2. Бургаз О.А., Грудев П.Х., Кур'янова С.О. Заповідна справа: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2022. 150 с
3. Екологічний менеджмент території, охорона ландшафтного і біотичного різноманіття, рекреаційні ресурси та перспективи розвитку Національного природного парку "Черемоський" [Текст] : [колект. монографія] / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Каф. ботаніки, ліс. і сад.-парк. госп-ва [та ін.] ; [І. І. Чорней та ін.; наук. ред. І. І. Чорней та ін.]. - Чернівці : Друк Арт, 2018. – 237 с.
4. Еталон європейських лісових екосистем та природоохоронної справи [Текст] : про деякі іст. аспекти створення та розвитку Карпат. біосфер. заповідника з нагоди його 50-річчя / Ф. Д. Гамор. - Львів : Растр-7, 2018. – 125 с.
5. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР) . – 1992. – № 34. – С. 502). Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
6. Заповідна справа [Текст] : навч. посіб. / О. В. Мудрак, Г. В. Мудрак ; Комун. ВНЗ "Вінниц. акад. неперерв. освіти", Вінниц. нац. аграр. ун-т. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. - 639 с.
7. Проектування і збереження територій мережі Емеральд (Смарагдової мережі) [Текст] : метод. матеріали : (CC BY-SA 4.0) / [Василюк О. та ін. ; під ред. Куземко А. А., Борисенко К. А.] ; [Фундація Природна Спадщина, Укр. природоохорон. група]. - Київ : LAT & K, 2019. - 77 с.
8. Sharma, R., Eklund, J., Barnes, M. *et al.* The impact of terrestrial protected areas on vegetation extent and condition: a systematic review protocol. *Environ Evid* 9, 8 (2020).
9. Maxwell, S.L., Cazalis, V., Dudley, N. *et al.* Area-based conservation in the twenty-first century. *Nature* 586, 217–227 (2020).
10. Leyshon M., Leyshon C., Walker T., R. Fish More than sweat equity: Young people as volunteers in conservation work. *Journal of Rural Studies*, 81, 2021. P. 78-88, <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.08.025>.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація природоохоронних територій України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zapovidnyk.org>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>
3. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>